

کتابخانه‌های عمومی استان ایلام

الف. مشخصات جغرافیایی

استان ایلام با مساحتی بالغ بر ۱۹۰۴۵ کیلومتر مربع از شمال به استان کرمانشاه از غرب به عراق از جنوب به قسمتی از خوزستان و کشور عراق و از شرق به استان لرستان محدود است دارای ۵ شهرستان ۱۴ بخش است. جمعیت کل استان بالغ بر ۴۸۰۰۰۰ نفر است که بیشتر مردم استان به شغل کشاورزی و دامداری اشتغال دارند. اخیراً نیز در بخش صنعت فصل نوینی آغاز گردیده و کارگاهها و کارخانجات متعددی در حال احداث است.

ب. وضعیت فرهنگی و اجتماعی

استان ایلام از دیرباز جایگاه اقوام گوناگونی بوده است که همزمان با کاسیها و گوتیها و ایلامیان و آریاییان و... گرفته تا تیره‌های کرد و لر و عرب که اینک در قسمتهای مختلف استان زندگی می‌کنند به سر می‌برده‌اند. براساس تحقیقات انجام شده، مردم ایلام از نژاد آریایی و زبان آنها کردی لری و عربی است که دو گویش نخست بازمانده زبانهای مادی و فارسی باستان است و عربی نیز به خاطر همجواری با مناطق عرب‌نشین در پاره‌ای از مناطق جنوبی ایلام رایج شده است. استان ایلام در طول تاریخ گذشته تا

اوایل عصر قاجاریه به صورت مستقل و نیمه‌مستقل بوده و حکومتها تسلط چندانی بر آنها نداشته‌اند. در عصر قاجاریه مرکزیت لرستان به ایلام منتقل می‌شود و والیان خاندان ابوقداره تا اوایل حکومت رضاشاه بر این منطقه حکومت می‌کرده‌اند. حکومت مرکزی فقط راضی به آن بوده که هر ساله مالیات مختصری به خزانه می‌رسد و نارضایتی و عصیان در این مناطق صورت نمی‌گیرد. در طی این سالیان، مردم ایلام و والیان حاکم مرزداران خوبی برای جلوگیری از تجاوزات بیگانگان بوده‌اند، به طوریکه برای جلوگیری از نفوذ عثمانیها با آنها درگیر شده و آنان را به سختی شکست داده‌اند. در زمان رضاشاه همزمان با سیاست تمرکز قدرت، برای تحقق اهداف خود طرح اسکان اجباری عشایر را اجرا کرد و این روش در ساختار فرهنگی اجتماعی امروز ایلام تأثیر گذاشت. ساکنان فعلی استان ایلام از تیره‌های کرد و لر و عرب تشکیل شده‌اند که اکثر مردم کردزبان در شهرهای ایلام - شیروان چرداول - ایوان - مهران و قسمتهای عمده‌ای از آبدانان و دهلران و دره‌شهر ساکنند. لرها در قسمتهایی از دره شهر - دهلران آبدانان زندگی می‌کنند. عربها نیز در نواحی جنوبی استان موسیان و دهلران وجود دارند. کردها حدود ۸۵

درصد، لرها حدود ۱۵ درصد، و اعراب حدود ۵ درصد جمعیت استان ایلام را تشکیل می‌دهند. مردم ایلام مسلمان و تماماً شیعه دوازده امامی می‌باشند. انگیزه مذهبی در میان ساکنان استان بسیار قوی است. در استان ایلام بدلیل ساختار کوچ‌نشینی تا حدود ۸۰ سال پیش درصد بیسوادی نزدیک ۹۵ درصد بوده و در طی ۷۰ سال گذشته تعداد اندکی با سواد مکتب‌خانه‌ای وجود داشته است. قبل از پیروزی انقلاب اسلامی نیز توجه خاصی به مسائل فرهنگی این استان نشده به طوریکه کمترین امکانات دانشگاهی وجود نداشته و تعداد کتابخانه‌های عمومی پنج باب بوده است.

بعد از پیروزی انقلاب اسلامی به علت ۸ سال جنگ تحمیلی عراق علیه ایران و بمباران شهرها و مناطق استان ایلام، توسعه مراکز فرهنگی بخصوص کتابخانه‌های عمومی امکان پذیر نبود، اما علی‌رغم این مشکلات مسئولان دولت جمهوری اسلامی و اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی با عنایت به اهداف مقدس جمهوری اسلامی در ارتقاء سطح فرهنگ عمومی و توجه به رشد و شکوفایی استعدادهای فرهنگی مردم، تلاش گسترده‌ای را در زمینه‌های مختلف اعم از احداث مدارس، دانشگاه، و

کتابخانه عمومی آغاز نمودند. گرچه در ایام ۸ سال دفاع مقدس این فعالیتها به کندی صورت می گرفت اما پس از پذیرش قطعنامه ۵۹۸ شورای امنیت، کار احداث کتابخانه های عمومی به سرعت انجام گرفت. تلاش شبانه روزی مسئولان در احداث کتابخانه های عمومی این امر را تا پایان سال ۷۲ به طور چشم گیری افزایش داده، به طوریکه تعداد کتابخانه های عمومی در سطح استان به ۱۸ باب رسیده است. اما از آنجایی که استان ایلام یکی از استانهای محروم به شمار می رود نیاز به توجه بیشتری در جهت احداث کتابخانه و تأمین نیروی انسانی متخصص در زمینه کتابداری دارد. گرچه احداث

می شوند که بازدهی چندانی نداشته و در اکثر اوقات مراجعان با تعطیلی کتابخانه مواجه اند و موجب اعتراض آنان می شود. اما اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان با به کارگیری نیروهای مأمور به خدمت و قراردادی شرکتی تا حدودی توانسته است کتابخانه ها را فعال نگه دارد. اما این عمل نمی تواند برای همیشه ادامه یابد، زیرا نبودن اعتبارات کافی و ممنوعیت استخدام یکی از مشکلات اساسی خواهد بود. در اینجا گوشه ای از فعالیتهای کتابخانه های عمومی استان به شرح زیر اعلام می گردد:

۱. کتابخانه عمومی آبدانان، سال تأسیس ۱۳۶۵، ساختمان کتابخانه اختصاصی، مساحت

کل زمین ۱۰۹۲ متر مربع، مساحت زیر بنای کتابخانه ۳۴۴ مترمربع، و سالن نمایش ۱۲۰ مترمربع، مساحت سالن مطالعه ۱۰۰ مترمربع، تعداد کتب موجود ۵۹۲۳ جلد، تعداد نشریات ۱۲۰۰ جلد، تعداد اعضا ۱۲۵۵ نفر، کتابدار یک نفر مأمور به خدمت و یک نفر پاره وقت.

۲. کتابخانه عمومی شماره ۱ ایلام، سال تأسیس ۱۳۴۸، ساختمان کتابخانه و اگذاری شهرداری، مساحت زیر بنا ۳۰۰ متر مربع در دو

کتابخانه عمومی با عنایت به محرومیت مناطق مختلف استان مورد عنایت خاص مسئولان محترم جمهوری اسلامی است، اما توجه به استخدام که پایه ای جهت فعالیت خدمات کتابداری است از اولویت ویژه ای برخوردار است. زیرا کتابخانه بدون کتابدار خدمات دهی و اطلاع رسانی را بی اثر خواهد ساخت، به طوری که هم اکنون کتابخانه های دایر اکثر "بدون کتابدار" و از افراد مأمور به خدمت، یا پاره وقت اداره

طبقه، مساحت سالن مطالعه ۱۵۰ مترمربع، تعداد کتب موجود ۱۴۴۹۲ جلد، تعداد نشریات ۱۹۷۲ جلد، تعداد اعضا ۴۲۸۴ نفر، کتابدار رسمی ۲ نفر و پیمانی یک نفر.

۳. کتابخانه عمومی شماره ۲، سال تأسیس ۱۳۶۶، ساختمان کتابخانه اختصاصی، مساحت کل زمین ۲۰۰۰ متر مربع، مساحت زیر بنا ۷۵۰ متر مربع در دو طبقه، مساحت سالن مطالعه ۱۰۰ متر مربع، گنجایش سالن آمفی تئاتر ۱۲۰ نفر، تعداد کتب موجود ۱۰۳۴ جلد، تعداد نشریات ۱۲۸۵ جلد، تعداد اعضا ۱۱۴۶ نفر، کتابدار رسمی ۲ نفر و پیمانی یک نفر.

۴. کتابخانه عمومی ایوان، سال تأسیس ۱۳۶۲، ساختمان کتابخانه اختصاصی، مساحت کل زمین ۶۰۰ مترمربع، مساحت زیربنای کتابخانه ۳۴۴ متر مربع، تعداد کتب موجود ۷۰۱۴ جلد، تعداد نشریات ۹۴۶ جلد، تعداد اعضا ۱۲۶۸ نفر، کتابدار رسمی یک نفر و مأمور به خدمت یک نفر.

۵. کتابخانه عمومی ارکواز ملکشاهی، سال تأسیس ۱۳۷۱، ساختمان کتابخانه اختصاصی، مساحت زمین کتابخانه ۱۰۰۰ متر مربع، زیر بنا ۳۴۴ متر مربع، تعداد کتب موجود ۵۶۶۵ جلد، تعداد نشریات ۲۵۰ جلد، تعداد اعضا ۴۶۰ نفر، نیروی کتابدار یک نفر قرارداد شرکتی.

۶. کتابخانه عمومی چوار، سال تأسیس ۱۳۵۸ تا سال ۱۳۷۲، ساختمان استیجاری در سال ۱۳۷۲ از محل اعتبارات مناطق محروم تحت عنوان مجتمع فرهنگی هنری در ۳۵۶ متر، تعداد کتب موجود ۴۴۹۳ جلد، تعداد نشریات ۵۱۰ جلد، تعداد اعضا ۳۸۹ نفر، نیروی کتابدار یک نفر به عنوان مأمور به خدمت.

۷. کتابخانه عمومی دره شهر، سال تأسیس ۱۳۶۳، ساختمان کتابخانه استیجاری (ساختمان اختصاصی کتابخانه عمومی با زیربنای ۸۲۱ مترمربع در حال احداث)، تعداد کتب موجود

۵۸۵۷ جلد، تعداد نشریات ۱۷۸۸ جلد، تعداد اعضا ۹۴۴ نفر، نیروی کتابدار یک نفر رسمی و یک نفر قرارداد شرکتی.

۸. کتابخانه عمومی دهلران. سال تأسیس ۱۳۶۹، ساختمان کتابخانه واگذاری شهرداری (ساختمان اختصاصی کتابخانه با زیربنای ۸۲۱ متر مربع اخیراً مورد بهره‌برداری قرار گرفته است)، تعداد کتب موجود ۸۹۸۵ جلد، تعداد نشریات ۴۰۱ جلد، تعداد اعضا ۵۲۵ نفر، نیروی کتابدار یک نفر رسمی و یک نفر مأمور به خدمت.

۹. کتابخانه عمومی زرندایوان. سال تأسیس ۱۳۷۲، ساختمان واگذاری به مدت یک سال از طرف مردم، تعداد کتب موجود ۴۰۰ جلد، تعداد اعضا ۳۵ نفر، کتابدار یک نفر به عنوان پاره وقت.

۱۰. کتابخانه عمومی سراب‌ایوان. سال تأسیس ۱۳۷۲، ساختمان واگذاری به مدت یک سال از طرف مردم، تعداد کتب موجود ۴۰۰ جلد، تعداد اعضا ۴۰ نفر، نیروی کتابدار یک نفر پاره وقت.

۱۱. کتابخانه عمومی پهلله زرین‌آباد. سال تأسیس ۱۳۷۱، ساختمان تا پایان سال ۱۳۷۲ در مجتمع بهزیستی (تا پایان سال ۱۳۷۲ ساختمان کتابخانه تحت عنوان مجتمع فرهنگی هنری با زیربنای ۳۵۶ مترمربع از محل اعتبارات مناطق محروم احداث گردیده)، تعداد کتب موجود ۱۱۷۸ جلد، تعداد نشریات ۳۳۰ جلد، تعداد اعضا کتابخانه ۲۰۳ نفر، نیروی کتابدار یک نفر مأمور به خدمت پاره وقت.

۱۲. کتابخانه عمومی صالح‌آباد. سال تأسیس ۱۳۷۱، ساختمان کتابخانه تا پایان سال ۱۳۷۲ در ساختمان مجتمع بهزیستی (در پایان سال ۱۳۷۲ ساختمان کتابخانه تحت عنوان مجتمع فرهنگی و هنری با زیربنای ۳۵۶ مترمربع از محل اعتبارات مناطق محروم احداث گردیده)، تعداد

کتب موجود ۱۴۴۰ جلد، تعداد نشریات ۲۶۰ جلد، تعداد اعضا کتابخانه ۱۱۰ نفر، نیروی کتابدار یک نفر مأمور به خدمت از آموزش و پرورش به صورت پاره وقت.

۱۳. کتابخانه عمومی بدره. در سال ۱۳۷۲ در ساختمان استیجاری با زیربنای ۲۰۰ مترمربع تأسیس گردیده، تعداد کتب موجود ۱۸۷۴ جلد، تعداد نشریات ۸۵ جلد، تعداد اعضا ۸۶ نفر، نیروی کتابدار یک نفر مأمور به خدمت از آموزش و پرورش به صورت پاره وقت.

۱۴. کتابخانه عمومی سرابله. سال تأسیس ۱۳۷۱، محل ساختمان کتابخانه در محل مجتمع بهزیستی سرابله، تعداد کتب موجود ۱۴۵۲ جلد، تعداد نشریات ۲۸۰ جلد، تعداد اعضا ۵۰ نفر، نیروی کتابدار یک نفر از مجتمع بهزیستی به صورت مأمور به خدمت و پاره وقت.

۱۵. کتابخانه عمومی مهران. سال تأسیس اولیه ۱۳۵۵ که در جریان جنگ تحمیلی به کلی تخریب گردید. در سال ۱۳۷۲ با زیربنای ۸۲۱ مترمربع بازسازی شد و مورد بهره‌برداری قرار گرفت. تعداد کتب موجود ۲۵۴۴ جلد، تعداد

نشریات ۲۰۸ جلد، تعداد اعضا ۱۳۲ نفر، کتابدار ندارد و به وسیله ۲ نفر مأمور به خدمت اداره می‌شود.

۱۶. کتابخانه عمومی موسیان. در سال ۱۳۷۲ با زیربنای ۲۴۰ مترمربع از محل اعتبارات مناطق محروم احداث گردید، تعداد کتب موجود ۱۸۶۹ جلد، تعداد نشریات ۲۲ جلد، تعداد اعضا کتابخانه ۵۹ نفر، کتابدار، یک نفر مأمور به خدمت به صورت پاره وقت.

۱۷. کتابخانه عمومی میمه زرین‌آباد. سال تأسیس ۱۳۷۱، محل کتابخانه ساختمان مجتمع بهزیستی میمه، تعداد کتب موجود ۱۵۴۱ جلد، تعداد نشریات ۳۷۰ جلد، تعداد اعضا ۱۰۶ نفر، کتابدار ندارد، یک نفر مأمور به خدمت از مجتمع بهزیستی به صورت پاره وقت.

۱۸. کتابخانه عمومی هلیلان. سال تأسیس ۱۳۷۱، محل کتابخانه ساختمان مجتمع بهزیستی هلیلان، تعداد کتب موجود ۶۸۸ جلد، تعداد نشریات ۳۶۴ جلد، تعداد اعضا ۶۰ نفر، کتابدار ندارد، یک نفر به عنوان مأمور به خدمت از مجتمع بهزیستی به صورت پاره وقت.